

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 13CoCsp/50/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6120316665
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Baran
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:6120316665.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Barana a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Mariany Muránskej v spore žalobcu X. V. L., L., so sídlom T. X, XXX XX F., K.: XX XXX XXX, právne zastúpený advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., so sídlom Pajštúnska 5, 851 02 Bratislava, IČO: 53 255 739, proti žalovanému V. Q., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom V. XXX/XXA, XXX XX N., o zaplatenie 2.888,33 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 16Csp/44/2021-126 zo dňa 02. septembra 2021, takto jednohlasne

rozhodol:

Zrušuje rozsudok vo výroku II. a III. a v rozsahu zrušenia vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že: „I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 1.918,94 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z tejto sumy od 10.12.2019 do zaplatenia, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti žalobu zamietá.

III. Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 32%, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 1, 5, § 54 ods. 1, 2, § 3 ods. 1, § 41, § 517 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, § 1 ods. 2, § 2 písm. d), § 9 ods. 1, 2, § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy, § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Zb. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, § 255 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok.

3. Vychádzal zo zistenia, že právny predchodca žalobcu (L. L.), a žalovaný uzatvorili dňa XX.XX.XXXX zmluvu o splátkovom úvere, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 2.000,- Eur. Výzvou zo dňa 12.07.2019 právny predchodca žalobcu vyzval žalovaného na úhradu dlžnej sumy. Listom zo dňa 14.08.2019 právny predchodca žalobcu vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru a vyzval žalovaného k okamžitej úhrade celkovej dlžnej čiastky. Výzvou zo dňa 22.08.2019 právny predchodca žalobcu vyzval žalovaného na úhradu dlžnej sumy. Zmluvou o postúpení pohľadávok z 09.12.2019 postúpila spoločnosť L. L. a.s. pohľadávku voči žalovanému na aktuálneho žalobcu. Z výpisu z elektronického systému zo dňa 30.06.2021 vyplýva množstvo kontraktov žalovaného týkajúcich sa jeho finančných vzťahov s právnym predchodcom žalobcu. Z vyjadrenia žalobcu vyplýva, že žalovaný z poskytnutého úveru uhradil celkovo 81,06 Eur. Z vyjadrenia žalobcu vyplýva, že pri skúmaní bonity bolo zistené, že klientom deklarovaný príjem bol vo výške 500,- Eur s existujúcimi záväzkami v rozsahu 0,- Eur a ukazovateľom schopnosti splácať záväzok/disponibilný zostatok 275.

4. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že posudzovaný právny vzťah strán je právnym vzťahom založeným spotrebiteľskou zmluvou, konkrétne ide o spotrebiteľský úver. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná. V zmluve si právny predchodca žalobcu a žalovaný dohodli úrok vo výške 16,90 % a odplatu podľa občianskeho zákonníka vo výške 19,47 %. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že tento dohodnutý úrok je v rozpore s dobrými mravmi. Podľa údajov Národnej banky Slovenska bola priemerná úroková miera obchodných bánk pri spotrebiteľských úveroch poskytovaných domácnostiam v mesiaci august 2016 pri úveroch nad 5 rokov na úrovni 8,04 % ročne. Dohodnutá výška úrokov 16,90 % ročne uvedená v zmluve podstatne (viac ako dvojnásobne) prekračuje priemernú úrokovú mieru obchodných bánk pri spotrebiteľských úveroch poskytovaných domácnostiam v mesiaci august 2017. Nebankový subjekt pri poskytovaní úverov síce podstupuje vyššiu mieru rizika, čo sa odráža aj vo výške úroku, avšak dohodnutá výška úrokov (aj keď pri bankách) musí byť stále súladná s požiadavkou dobrých mravov a nesmie vykazovať znaky nepoctivého úžerného úroku. Dlžník uzatvára zmluvu o úvere a dohodu o úrokoch prevažne z dôvodov svojej inak neriešiteľnej finančnej situácie. Neodpovedá preto všeobecne uznávaným vzťahom medzi ľuďmi, aby veriteľ v takejto situácii poskytoval dlžníkovi neprimerané úroky. Vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že dohodnutá úroková sadzba vo výške 16,90 % ročne je v rozpore s dobrými mravmi, preto v tejto časti je zmluva v zmysle neplatná. Na základe uvedeného môže žalobca od žalovaného požadovať iba sumu poskytnutých finančných prostriedkov a predmetný úver je potrebné považovať za bezúročný. Žalovaný čerpal úver vo výške 2.000,- Eur a poukázal úhrady celkovo vo výške 81,06 Eur, preto priznal žalobcovi sumu 1.918,94 Eura (2.000 - 81,06) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalovaný sa dostal do omeškania po zosplatnení, pričom žalobca požadoval úrok z omeškania od 10.12.2019 (po postúpení pohľadávky), preto v zmysle dispozičnej zásady priznal žalobcovi aj úrok z omeškania zo žalovanej sumy.

5. O trovách konania rozhodol tak, že žalobca bol v konaní úspešný v rozsahu 66 %, žalovaný v rozsahu 34 %, preto žalobca má oproti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 32 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

6. Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, a to proti výroku II. a súvisiacemu výroku III.. Odvolanie podal z dôvodu porušenia práva na spravodlivý proces, nesprávnych skutkových zistení a nesprávneho právneho posúdenia. Záver súdu ohľadom bezúročnosti úveru považuje za nepreskúmateľný a zároveň nemožno považovať dojednanie výšky úrokovej sadzby za neplatné. Namietal, že súd vôbec neuviedol akú úrokovú sadzbu by bolo možné považovať za primeranú v čase uzatvorenia zmluvy. Ďalej upriamil pozornosť na to, že súd zrejme vychádzal z nesprávnych štatistických údajov Národnej banky Slovenska, keďže operuje zrejme s hodnotou výšky úrokovej sadzby v mesiaci august 2016, pričom zmluva bola uzatvorená až dňa 07.08.2017. Zastával názor, že súd prvej inštancie nedostatočným spôsobom skúmal priemerné úrokové sadzby úverov poskytnutých v eurách rezidentom eurozóny. Vzhľadom na uvedené je zrejme, že priemerná úroková sadzba v čase uzatvorenia zmluvy bola 8,75% ročne, a teda sadzba vo výške 16,90% je menšia ako aj dvojnásobok priemernej úrokovej sadzby za obdobný bankový produkt v sledovanom období. Vzhľadom na uvedené považuje za nesporné a preukázané, že úroková sadzba vo výške 16,90% nie je sadzba, ktorú by bolo možné považovať za rozpornú s dobrými mravmi. V tomto smere poukázal aj na rozhodnutia súdov v obdobných veciach. Mal za to, že dohodnutá úroková sadzba je s ohľadom na spôsob, mieru zabezpečenia záväzku, objem poskytnutých peňažných prostriedkov ako aj lehotu splatnosti primeraná a porovnateľná. Na základe uvedeného mal za to, že dojednanie o úrokovej sadzbe nemožno považovať za neplatné a v rozpore s dobrými mravmi. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu zmenil tak, že vyhovie žalobe v zamietajúcej časti, resp. ho zruší a vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň si vyčíslil aj trovy odvolacieho konania.

7. Žalovaný sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

8. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“)), vzhľadom na podané odvolanie, preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z § 379 a nasl. C.s.p., bez nariadenia pojednávania (§ 385 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

9. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích námietok v kontexte s namietaným porušením práva na spravodlivý proces, nesprávnym skutkovým zistením a nesprávnym právnym posúdením, teda, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

10. K námietke porušenia práva na spravodlivý proces odvolací súd uvádza, že obsah práva na spravodlivý proces je pomerne široký, pričom medzi jeho zložky možno zaradiť predovšetkým právo na prístup súdu, právo na súd zriadený zákonom, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach, právo byť vypočutý, právo navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní, zákaz prekvapivých rozhodnutí, zákaz ľubovôle, právo na vyporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na preskúmanie rozhodnutia. Porušenie ktoréhokoľvek čiastkového práva strany sporu postupom súdu predstavuje pochybenie súdu. O naplnenie uvedeného odvolacieho dôvodu však pôjde vtedy, ak nesprávny procesný postup súdu znemožnil realizáciu práv strany sporu dosiahol určitú intenzitu, ktorá odôvodňuje záver o tom, že potom sa celé konanie nejaví ako spravodlivé. Konkrétne pochybenie súdu musí byť však hodnotené v kontexte celého konania, t.j. vplyv na ďalšie pochybenia, možnosť zvrátenia nesprávneho postupu, následky, atď.. Zároveň tiež nie je možné prehliadnúť, že niektoré čiastkové práva, ktoré tvoria právo na spravodlivý proces zákon normuje ako samostatné odvolacie dôvody. V predmetnom prípade mal odvolací súd za to, že táto odvolacia námietka nebola naplnená, z dôvodu nepreskúmateľnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k úrokovým sadzbám.

11. K námietke nesprávne zisteného skutkového stavu odvolací súd poznamenáva, že dokazovanie je procesný postup, ktorý je založený na vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov súdom a ich následnom zhodnotení. Význam dokazovania teda spočíva v získavaní dôležitých poznatkov na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávanej veci a z ktorého potom vychádza a na ktorý následne aplikuje aj konkrétnu právnu normu, resp. právne normy, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktorý objektívne zodpovedá stavu veci je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však aj z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (primerane rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/256/2012). Odvolací súd tiež zdôrazňuje aj to, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu a procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť súdu akceptovať návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Súdy sú povinné na všetky uvedené procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje svoj nárok alebo sa bráni proti jeho uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. Z obsahu spisu mal odvolací súd za preukázané, že táto odvolacia námietka bola naplnená, a to vo vzťahu k zisteniam o priemerných úrokových sadzbám bánk v rozhodujúcom období.

12. K námietke o nesprávnom právnym posúdení odvolací súd poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 7 Cdo 7/2010). Odvolací súd má za to, že táto odvolacia námietka bola naplnená, pretože súd prvej inštancie síce aplikoval na predmetný prípad správny právny predpis, ale tento nesprávne interpretoval.

13. V zhode so súdom prvej inštancie, ani odvolací súd v predmetnej veci nemal pochybnosti o tom, že predmetný vzťah medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným je vzťahom spotrebiteľským, pretože uzatvorená zmluva o úvere je štandardnou formulárovou spotrebiteľskou zmluvou, kde právny predchodca žalobcu vystupoval v postavení dodávateľa, pretože pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy

konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalovaný bol spotrebiteľom, keďže pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Odvolací súd na tomto mieste ešte zdôrazňuje, že základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že tieto sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny, pričom aj predmetná zmluva túto charakteristiku spĺňa.

14. Vo vzťahu k dohode o výške úrokov odvolací súd uvádza, že pri dojednaní úrokov koná v súlade s dobrými mravmi len ten veriteľ, ktorý požaduje primeraný úrok bez ohľadu na to, že dlžník uzatvára zmluvu v situácii pre neho nepriaznivej. V súlade s dobrými mravmi je preto také konanie veriteľa, ktorý sa pri poskytnutí peňažných prostriedkov uspokojí, bez ohľadu na to, v akej situácii sa nachádza dlžník, s primeranou výškou odplaty za užívanie poskytnutých finančných prostriedkov a ktorý svoje voľné peňažné prostriedky mieni zhodnotiť obvyklým spôsobom. Nie je možné neprihliadnuť na skutočnosť, že dlžník uzatvára zmluvu často práve z dôvodov svojej inak neriešiteľnej finančnej situácie. Nezodpovedá preto všeobecne uznávaným vzťahom medzi ľuďmi, aby dlžník v takejto situácii poskytoval veriteľovi neprimerané až úžernícke úroky. Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k úrokovým sadzbám uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Pri nebankových subjektoch, ktoré sú taktiež súčasťou finančného trhu, sa vzhľadom na vyššiu mieru rizika vo všeobecnosti dajú akceptovať vyššie úroky, rozhodne nie však úroky neprimerané.

15. Odvolací súd na tomto mieste dáva do pozornosti aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1MCdo 1/2009 zo dňa 31.07.2009, z ktorého vyplýva, že dohoda o výške úrokov musí byť v súlade s § 39 Občianskeho zákonníka, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom, inak je právny úkon absolútne neplatný. O takýto stav pôjde vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy. Vzhľadom na uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu SR tak možno konštatovať správnosť postupu súdu prvej inštancie.

16. Z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplýva, že v predmetnom prípade bola medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným dohodnutá úroková sadzba vo výške 16,90%, pričom túto správne súd prvej inštancie porovnával s údajmi zverejnenými Národnou bankou Slovenska o priemerných úrokových mierach. Súd prvej inštancie však v bode 28. odôvodnenia najprv poukazoval na priemerné úrokové miery zverejnené Národnou bankou Slovenska za obdobie august 2016 a následne spomínal už priemerné úrokové miery za august 2017, preto nebolo jasné za ktoré obdobie (rok) súd prvej inštancie vlastne aplikoval priemerné úrokové sadzby zverejnené Národnou bankou Slovenska na predmetný prípad. Odvolací súd však z webovej stránky Národnej banky Slovenska zistil, že priemerná úroková sadzba v prípade nových obchodov pre spotrebiteľské a ostatné úvery nad 5 rokov v auguste 2017 bola uvedená vo výške 8,75%, teda nie vo výške 8,04% tak, ako to uvádzal súd prvej inštancie. Z uvedeného tak vyplýva, že dohodnutá výška úrokov v zmluve medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným vo výške 16,90% ročne pri priemernej úrokovej sadzbe obdobných úverov zverejnených Národnou bankou Slovenska nepresahovala dvojnásobok týchto priemerných úrokových sadzieb v rozhodnom období. Z uvedeného dôvodu odvolací súd tak námietky žalobcu v tomto smere vyhodnotil ako dôvodné.

17. Vzhľadom na vyššie uvedené preto odvolací súd v zmysle § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. rozsudok súdu prvej inštancie rozsudok zrušil a postupom podľa § 391 C.s.p. vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

18. Úlohou súdu prvej inštancie bude preto znova vo veci konať v intenciách naznačených odvolacím súdom - opätovne preskúmať uzatvorenú spotrebiteľskú zmluvu, teda či táto spĺňa všetky obligatórne náležitosti v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch; preskúmať, či pred uzatvorením zmluvy došlo zo strany právneho predchodcu žalobcu k náležitému skúmaniu bonity žalovaného - následne vo veci znova rozhodne, a samozrejme, svoje rozhodnutie v zmysle zásad uvedených v § 220 ods. 2 C.s.p. aj náležite odôvodní.

19. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne aj o náhrade všetkých trov konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

20. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).